

Oversigt over Plantesygdomme.

225. — Vintermaanederne og April 1938.

Der er for Vintermaanederne og April indkommet Beretninger fra 71 Medarbejdere; endvidere er der i Januar—April besvaret 937 Forespørgsler.

KORN.

Vintersædens Overvintring omtales af 49 Indberettere fra hele Landet, der alle uden Undtagelse meddeler, at saavel Hveden som Rugen har overvintret godt eller særdeles godt. Plantebestanden har overalt været god, og der er som Regel foraarsharvet stærkt, da Jorden har været tør og udmærket bekvem. Ved Udgangen af Marts stod Vintersæden de fleste Steder bedre end ind i April, hvor Storm og Frost gav den et udtørret og forpisket Udseende. Ved Viborg er en enkelt Hvedemark paa Kærjord helt ødelagt af Nattefrost i April (Kr. Hasle Nielsen). Det ser ud til, at Alshveden har klaret sig bedst i det haarde Vejr i Jylland (Jørgen Christensen).

Manganmangel (Lyspletsyge) synes at være betydelig værre og meget tidligere paa Færde i baade Rug og Hvede end sædvanlig; det kan maaske delvis tilskrives, at Jorden i Aar er meget løs og tør. Der er fundet stærke Angreb i Hvede paa Stevns (Johs. Johansen), ved Tystofte, i Vestsjælland (Ingemann Petersen), ved Ringsted (C. Moth Bundgaard) og paa Falster (H. H. Holme Hansen), i Rug ved Kalø (C. Nørgaard Pedersen), Aalborg (J. Chr. Andersen-Lyngvad), i Thy (F. C. Frandsen) og flere andre Steder. Ved Holstebro er set et Angreb, som utvivlsomt vil give fuldstændig Misvækst (P. O. Overgaard). Det tidligste Angreb fandtes i Hvede ved Lou allerede i Februar (P. Grøntved). Der meldes om udmærkede Resultater af Mangansulfat, f. Eks. fra Samsø, hvor Lyspletsygen er kommet paa Marker, der ellers ikke plejer at give denne Sygdom (P. Riis Vestergaard).

Fodsyge i Hvede er truffet i ødelæggende Grad i to Marker efter Frøgræs (Engsvingel og Rajgræs) ved Kalundborg. Markerne maatte saas om. I den ene Mark var Halvdelen af Hveden saaet efter Grønjordshavre, og den var sund, Resten efter Rajgræs var ødelagt af Fodsyge (A. M. Frederiksen).

Vaarsæden har taget en Del Skade af Frost og Storm; i Haderslev Amt er en Del Vaarkorn paa lavtliggende, mørke Jorder frosset væk omkring d. 18. April, da det frøs 6.5° C. (Fr. Nielsen), lignende Skade er sket ved Viborg (A. P. Aidt), det gik alle Vegne mest ud over det nyspirede Korn, medens det tidligt saaede klarede sig bedre.

Sandflugten i April har været en Katastrofe for de lette Sandjordsegne, mest ødelæggende er Vendsyssel, Himmerland, Djursland, Tørring- og Holstebroegnen ramt, men overalt paa Sandjorden har det været galt, f. Eks. ved Saltbækvig, ved Ringsted, hvor man ikke »i Mands Minde« har kendt Sandflugt, og ved Roskilde, hvor man ikke i 50 Aar har set Sandflugt (M. Greve).

Manganmangel (Lyspletsyge) i Havre paa udpræget sort Sandmuld med højt Reaktionstal er fundet ved Ullerslev; Manganbehandlingen blev foretaget omgaaende med godt Udslag (A. Jørgensen).

Angreb af Kobbermangel (Gulspidsyge) paa Samsø er en Sjældenhed, men den er ikke desto mindre allerede konstateret i Havre.

Kalimangel i Byg træffes trods det kolde Aprilsvejr ikke hyppigere eller stærkere end sædvanligt; den omtales kun i Indberetninger fra Lol-land og Vestsjælland.

BÆLGPLANTER.

Kløverens Bægersvamp (*Sclerotinia trifoliorum*). Frosten kom tidligt i Efteraaret 1937, og indtil nu har 1938 været ualmindelig tør, disse to Forhold i Forening har modvirket Bægersvampen, følgelig er Angrebene over hele Landet meget svage og betydningsløse. Der er kun indkommet to Beretninger om betydelige Angreb, det er fra Tystofte, hvor 30—60 % af Rødkløverplanterne i 2. Aars Markerne er døde (H. Bagge), og fra Kalundborgeggen, hvor to Frømarker med tidlig og halvsildig Rødkløver maatte pløjes om (A. M. Frederiksen).

Sneskimmel (*Fusarium minimum*). Det tørre Vejr siden Januar har naturligvis hæmmet Sneskimmelen, Vintersæden er ganske gaaet fri, men der foreligger en Meddelelse om ret ondartede Angreb i Græsmarker paa Tørringegnen (F. Bek Pedersen); det drejer sig om afgræssede Marker med Vragpletter.

RODFRUGTER OG KARTOFLER.

Roerne har gennemgaaende holdt sig godt i Kulerne; der klages dog nogle Steder over, at de raadner paa Grund af for stærk Dækning i det milde Martsvejr, andre Steder fordi de havde faaet Frost, før de blev kørt sammen, eller fordi de er avlet paa Marker, som giver Bormangel. Ved Skelskør har særlig Siøroen spiret stærkt (H. Wraae-Jensen), ved Kalundborg har Siøroen derimod haft mest Tilbøjelighed til at raadne, saa den maatte sorteres inden Opfodringen, alligevel har den givet An-

ledning til Forgiftninger og Sygdom i Kobesætningerne (A. M. Frederiksen).

Kartoflerne har almindeligvis overvintret godt, mange Steder særdeles godt; naar der har været en Del Forraadnelse til Stede ved Optagningen af Kulerne, skyldes det næsten altid Kartoffelskimmel.

OLAF NIELSEN.

FRUGTHAVEN.

Der er besvaret 11 Skemaer om Æblernes Holdbarhed i Vinter. Disse er naturligvis utilstrækkelige til at give et fuldstændigt Indtryk af Tilstanden Landet over, men de giver dog vist et Fingerpeg i den rigtige Retning.

Følgende Sorter har holdt sig middel eller udmærket godt: Belle de Boskoop, Bodil Neergaard, Boiken (et Sted paa Taasinge dog meget Skold), Bramley, Dumelow, Filippa, Høve Reinnet, Lanes Prince Albert og Pigeon. Følgende derimod har holdt sig varierende, de fleste Steder middel eller daarligt: Cox' Orange, Cox' Pomona, Graastener, Husmoder (= Bellefleur de France), Møllekov, Pederstrup, Beauty of Kent (= Springrove Codlin) og Venusæble har lidt en Del af Priksyge. Paa Hornum er det i almindeligt ventileret Frugthus væsentligt Penselskimmel (*Penicillium sp.*) og *Gloeosporium album*, som har ødelagt Frugterne, dog har Belle de Boskoop og Husmoder ogsaa haft en Del Skold.

Frostskade. Adskillige Steder rundt omkring i Landet har nogle Nætters stærk Frost omkring d. 20. April foraarsaget betydelig Skade paa Frugtknopperne. Ofte saas der intet abnormt udvendigt paa dem, men ved Gennemskæring viste det sig, at Støvveje og Støvdragere var mere eller mindre brune, hyppigt var det dog kun Arrene, som var svedet.

Særlig synes Skaden at være stor paa Belle de Boskoop, Bramley, Graastener og Sønderskov, medens f. Eks. Cox' Orange synes at have klaret sig godt, af Pærer er det især gaaet ud over Colorée de Juillet. Ofte er der en eller flere friske Knopper i hver Blomsterstand, saa der er Haab om, at Skaden ikke bliver saa stor, som det i Øjebliket ser ud til.

Da forskellige af Havebrugsbladene allerede har behandlet Spørgsmaalet om Sorternes Frostmodtagelighed, og vi ikke har faaet mange Indberetninger, og kun selv har haft Lejlighed til at undersøge Spørgsmaalet paa et mindre Antal Lokaliteter, skal vi ikke komme nærmere ind paa en Klassificering af Sorterne.

Frugtbuskene har heller ikke undgaaet Frostskade, hvor stærkt de er skadet, vil først rigtigt vise sig senere. Fra en Have i Ormslev meddeles det, at Lloyd George er blevet langt mere svedet end Marlborough og Superlativ i samme Have. Maaske har Lloyd George været noget længere fremme end de andre (N. Gram).

KØKKENURTER.

Mange Gartnere ved Esbjerg klager over, at deres Jordbær Deutsch Evern er stærkt skadede af Frosten. Enkelte har endog tænkt paa at ompløje 2—3 Aar gamle Jordbærstykker (E. Christiansen).

Blomkaal paa Friland har lidt meget af Blæst og Frost (Verner Nielsen).

Stribesyge paa Tomater er ret udbredt (Lars Hansen).

Brune Rødder saas sidst i April paa Planter, der var plantet i Begyndelsen af Marts (Verner Nielsen).

PRYDPLANTER.

Frosten har gjort betydelig Skade paa Prydplanter, f. Eks. blev Forsythia stærkt svedet, Dielytra vil mange Steder ikke give en eneste Blomst. I Lyngby er Liljekonvalknopperne ødelagt paa en lun Vokseplads, hvor de var langt fremme, da Nattefrosten kom.

Der er i Vinterens Løb indsendt forholdsvis faa Partier syge Blomsterløg, Sygdommene har været Drueskimmel (*Botrytis tulipae*), Rodfiltsvamp (*Rhizoctonia tuliparum*) og Penselskimmel (*Penicillium sp.*). Vi har derimod ikke set eller hørt om et eneste Tilfælde med Zoneraad (*Phytophthora sp.*).

Ved Spangsbjerg blev af et Parti Bartigon et Hold stillet i Koldhus og fik meget Drueskimmel, medens et tilsvarende Hold, der blev stillet varmt, intet fejlede (E. Christiansen).

I April var der en Del Drueskimmel paa Tulipaner i Haver, hvor Tulipanerne faar Lov at ligge samme Sted flere Aar i Træk. I Løgmarkerne synes Sygdommen derimod endnu ikke at være af Betydning. Hvis Vejret bliver fugtigt, vil denne Svamp imidlertid faa usædvanlig gode Betingelser, thi mange Blade er svedet af Frost og vil derfor let kunne angribes af Drueskimmelen.

Der har været nogle Tilfælde med »Blinde Knopper« i Tulipaner, men som Helhed synes dette Fænomen ikke at have været paafaldende i denne Sæson. Det samme kan siges om »Faldesyge«, omend der naturligvis er set Tilfælde, især i Sorter som Murillo og Therose.

I Østsjælland er der allerede set Meldug (*Podosphaera oxycanthae*) paa Tjørn (P. Helt).

Slimskimmel (*Fusarium sp.*) og evt. andre Svampe har flere Steder forarsaget »Brune Pletter« i Græsplænerne. En Plæne ved Lyngby tilsaaet med Rød Svingel i Maj 1937 voksede i Begyndelsen godt, men om Efteraaret fik den brune Pletter; i disse fandtes Slimskimmel. April 1938 var der ved at komme god Genvækst i Pletterne. Paa lignende Maade er det gaaet i Roskilde med en Plæne tilsaaet med Almindelig Hvene og ved Rungsted med forskellige Græsarter. Af Indberetninger har vi faaet følgende om dette Spørgsmaal:

»Et Par Steder paa Stevns-Fakseegnen er der brune Pletter i Græsplæner, Græsset var højt, da Vinteren kom i November. Den mest plettede Plæne var tilsaaet med Alm. Rajgræs i Maj 1937. Den anden med Rosenborgblanding i September 1937« (P. Helt). »6 Aar gammel Plæne — Rosenborgblanding — fik i Marts mange Pletter paa Størrelse med en Tallerken, der er ingen Tegn til Genvækst i Pletterne« (J. C. Myrhøj, Skive). »Paa Næstvedegnen er Rajgræsset i Plænerne ødelagt en Del Steder, saaledes at Plænerne er blevet tynde i Bestanden og har faaet et broget Udseende« (M. E. Elting). »Ved Fuglebjerg er der »Brune Pletter« i Græsplæne med Rød Svingel, Almindelig Hvene og Lund-Rapgræs« (N. Flensted-Andersen). »Paa Slagelse-Skelskøregnen er der nogle Ste-

der, hvor den første Sne laa længe, blevet brune Pletter i Plænerne, særlig i 1- og 2-aarige Plæner af Rosenborgblanding eller Alm. Rajgræs med Hvidkløver« (A. Sauer). »Ved Hornum er der i en Græsplæne saaet i Maj 1936 med Eng-Rapgræs kommet Pletter i Januar-Februar 1938, og de findes stadigt, omend der er ved at komme Genvækst« (J. Christensen). »Ved Holte er der i en Plæne tilsaaet i Maj 1936 med Trifolium Rosenborgblanding kommet Pletter i August 1937. Pletterne findes stadigt« (Axel Olsen).

Disse Tilfælde med »Brune Pletter« i Græsplæner er sikkert kun et Faatal af dem, der i Virkeligheden findes. De leder Tanken hen paa Spørgsmaalet, om ikke Græsfrøet i mange Tilfælde er angrebet af Slimskimmel, som det sandsynligvis kunde befries for ved Afsvampning.

ANNA WEBER

LANDBRUGSAFGRØDER.

Oldenborrer (*Melolontha vulgaris*). Som bekendt har vi Flyveaar i Aar, og de første Biller viste sig i Sydsjælland og i Sønderjylland i Slutningen af April, men det var tydeligt, at Fremkomsten hæmmedes af det kølige Vejr. I et Par Planteskoler vil man forsøge at forhindre Billernes Æglægning ved Udstrøning af Raanaftalin, der efter tyske Erfaringer skal virke godt. Der skal udstrøs 3—600 kg i to Gange. Første Gang, naar Æglægningen begynder, anden Gang ca. 8 Dage senere. Vi er taknemmelige for enhver Oplysning om Oldenborresværmenes Forekomst.

Jordlopper (*Phyllotreta spp.*) tog kraftigt fat en Del Steder sidst i April.

Smelderlarver (*Agriotes spp.*). Der er konstateret stærke Angreb i flere Egne af Landet. I Odsherred blev saaledes 1 ha Hvede ødelagt (K. Knudsen). Paa Ringstedegnen er Angreb almindelige og sættes i Forbindelse med den tørre, løse og bekvemme Jord og Saadyden, der ofte er større end sædvanlig. (C. M. Bundgaard). Fra Ulfsborg skrives om et tidligt Angreb i Grønjordshavre (K. Bank), og i Sønderjylland er det gaet slemt ud over Korn og tidligt saaede Kaalroer (P. Rasmussen). Endelig angreb Larverne Afgrøderne paa Husmandsbruget ved Bellahøj (H. P. Nielsen).

Haarmyglarver (*Bibio hortulanus*). Der foreligger 13 Indberetninger om Angreb af varierende Styrke, og det er indlysende, at Angrebene i Aar har været værre og talrigere end nogensinde tidligere. Ligesom i de sidste Aar fandtes Angreb paa Sjælland, Samsø og Fyn, men der indløb endvidere to Beretninger om Angreb i Jylland. Ved Kalø fandtes Angreb saaledes i næsten alle Egnens Bygmarker (efter Roer) (C. Nørgaard Pedersen). Fra Hads Herred skrives om spredte Angreb, der enkelte Steder var ret ondartede. Her som de fleste andre Steder bemærkedes det, at Skaden var værst, hvor Staldgødningen til Forfrugten (Roer) var udbragt om Foraaret, og hvor Udbringningen var sket i to Afdelinger, da værst, hvor Gødningen var udbragt sidst. Giftklid udstroet og tildækket med Sække mentes at have givet godt Resultat i et Forsøg (M. R. Kristensen). Fra Kertemindeegnen (T. K. Ladegaard), Nyborg-

egnen (Gerhard Nielsen) og Rejstrup, Skalkendrup, Bovense (A. Jørgensen) samt Helnæs (E. Nielsen) og V. Skerninge (Nygaard Olesen) foreligger Meddelelse om talrige Angreb, hvoraf nogle nødvendiggjorde Isaaninger af Korn eller Omsaaning. Paa Samsø fandtes flere Angreb, og de angrebne Partier i Marken faldt nøje sammen med de Steder, hvor Staldgødningen ikke havde været godt nedfældet, eller hvor der var opløjet uomdannede Staldgødningsrester (P. Riis Vestergaard). Paa Sjælland forekom Angrebene i Odsherred (K. Knudsen, F. K. Damgaard), paa Kalundborgegnen (Ingemann Petersen), ved Holbæk (J. Vind) samt paa St. Hedingeegnen (J. Johansen). Fra Holbækegnen-Odsherred skrives, at ikke blot Bygget, men ogsaa Hveden var tyndet noget, og i en Bygmark, hvor den ene Halvdel havde Kaalroer, den anden Runkelroer til Forfrugt, var der kun Angreb efter Kaalroer (F. K. Damgaard). Fra St. Hedinge skrives, at der i en Mark var stærkest Angreb, hvor den havde faaet Svinegødning (J. Johansen). Som sædvanlig var den første Skade sket, naar Angrebene bemærkedes. Forpupningen begyndte at finde Sted sidst i April. Ovenstaaende viser, at Angrebene næsten udelukkende mærkes i Byg efter Roer, der har faaet Staldgødning om Foraaret, men det er betænkeligt, at Skadedyret synes at brede sig og gør sig bemærket paa flere og flere Lokalteter!

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*). Der indløb 9 Beretninger om svage og 3 om stærke Angreb. Kun enkelte Angreb er konstateret paa Øerne. De stærkere Angreb i Vaarsæden er fundet i S. Omme (P. Trosborg), Vis Herred (M. Nissen) og i Tønder Amt (G. Nissen). Alt i Alt har Larverne hidtil optraadt i ret beskedent Omfang.

Fritfluellarver (*Oscinis frit*) i Vintersæden. Der er fundet spredte Angreb, men disse anses for at være af langt ringere Betydning end i de to sidste Aar (J. Christensen, C. Nørgaard Pedersen).

HAVEBRUGSAFGRØDER.

Pæregalmyggen (*Contarinia pyrivora*). Myggene begyndte i Lyngby at klækkes den 17. April og sværmede stærkt i Trækronerne i Maa-nedens sidste Del.

Rodaal (*Heterodera marioni*). I April fandtes Angreb paa Gulerødder i Bænk ved Ruds Vedby.

PROSPER BOVIEN.

